

УДК 615.1:658.7

О.В. Посилкіна, А.Г. Хромих

Національний фармацевтичний університет

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЛОГІСТИКИ В ФАРМАЦІЇ

У статті розглядається проблема впровадження інтегрованих логістичних систем у вітчизняній фармації. Доводиться актуальність побудови інтегрованих логістичних систем для вирішення проблеми підвищення доступності лікарських засобів для населення України.

У статті також розглядаються питання, пов'язані з визначенням сфер логістичної інтеграції в умовах стратегічної взаємодії суб'єктів фармацевтичного ринку. Наведено класифікацію основних сфер і рівнів інтеграцій в межах інтегрованої логістичної системи. Для отримання конкурентних переваг суб'єктами фармацевтичного ринку обґрунтовано необхідність розробки стратегії інтегрованого управління логістичними фармацевтичними ланцюгами постачань.

Ключові слова: логістика; система управління; інтегрована логістична система; фармацевтична галузь; фармацевтичне підприємство; логістичний фармацевтичний ланцюг

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Фармацевтична галузь є однією із тих галузей української економіки, які внаслідок соціальної значущості їх діяльності знаходяться під пильним наглядом держави. Процеси та проблеми, які виникають у сфері фармації, безпосередньо стосуються як кожного громадянина України, так і здоров'я української нації в цілому, і впливають на стан національної безпеки України.

Однією з найгостріших проблем, що виникла за останні декілька років в Україні, було зростання цін на лікарські засоби (ЛЗ), зниження якості лікарського забезпечення населення України, і ця проблема потребує негайного вирішення з погляду її державної значущості. У цьому зв'язку гостро постає питання національного масштабу — про можливість зниження витрат на виробництво і реалізацію ЛЗ, що, з одного боку, дозволить підвищити цінову їх доступність та поліпшити якість лікарського забезпечення населення України, а з іншого боку, — підвищити ефективність діяльності всіх суб'єктів фармацевтичного ринку.

Одним із напрямків вирішення даної проблеми є створення у фармацевтичній галузі інтегрованих логістичних систем (ІЛС). Інтегрована логістика являє собою інтеграцію ключових логістичних бізнес-процесів підприємств (компаній), починаючи від кінцевого споживача, які охоплюють всіх постачальників продукції, послуг та інформації і створюють додану цінність для споживачів та інших зацікавлених осіб [11].

Тобто в межах утворення ІЛС відбувається інтеграція семи ключових логістичних бізнес-процесів: управління взаємовідносинами із споживачами; логістичне обслуговування споживачів; управління виконанням замовлень; логістична підтримка виробничих процесів; управління матеріально-технічним забезпеченням; логістичне управління розробкою продукції і її доведення до комерційного застосування; управління зворотними матеріальними потоками (рециклінг відходів).

Скорочення всіх видів витрат, пов'язаних з управлінням матеріальними та супутніми до них потоками, витрат на транспортування, складування, управління замовленнями, закупівлями та запасами, упаковку та ін., дозволяє фірмам вивільняти фінансові ресурси і спрямовувати їх на інвестиції у наукові дослідження і розробки, на удосконалення інформаційно-аналітичних систем, підготовку і перепідготовку персоналу, маркетинг тощо.

Як свідчить світова практика, утворення і функціонування ІЛС сприяє скороченню витрат у повному логістичному ланцюзі майже на третину [8]. Тому не дарма найбільш ефективними і конкурентоспроможними у світі є ті фірми, які активно впроваджують технології й інструментарій інтегрованої логістики: Toyota Motors, IBM, Procter & Gamble, Electrolux, Xerox, Whirlpool та інші.

Передумовою необхідності створення і розвитку ІЛС у фармацевтичній галузі є: нове розуміння ринкових механізмів і логістики як

© О.В. Посилкіна, А.Г. Хромих, 2011

стратегічного елемента в реалізації і розвитку конкурентного потенціалу фармацевтичних підприємств (ФП) в сучасних умовах; реальні перспективи і сучасні тенденції інтеграції учасників фармацевтичного ринку; розвиток нових організаційних форм; технологічні можливості у сфері новітніх інформаційних технологій тощо [2].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Розвитком теоретичних та практичних підходів щодо застосування інструментарію логістики з метою підвищення ефективності діяльності суб'єктів фармацевтичного ринку і покращення лікарського забезпечення населення в Україні займалися такі науковці, як: Громовик Б.П., Гудзенко О.П., Мнушко З.М., Посилкіна О.В., Толочко В.М., Трохимчук В.В., Барнатович С.В., Дорохова Л.П., Куценко С.А., Сагайдак-Нікітюк Р.В., Горбунова О.Ю. та інші. Автори обґрунтували та детально описали конкретні технології логістичного управління в різних сферах фармацевтичної діяльності.

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Аналіз наукової літератури свідчить про достатньо вагоме теоретико-методологічне обґрунтування проблем, пов'язаних з формуванням та розвитком конкретних технологій логістичної діяльності в різних сферах фармацевтичної галузі. Однак серед науковців досі не вироблено єдиного погляду стосовно сутності та змісту понять «інтегрована логістика» та «інтегрована логістична система», а дослідження методологічних і методичних засад формування сучасних інтегрованих логістичних систем (ІЛС) у вітчизняній фармацевтичній галузі мають фрагментарний характер, і тому є актуальними та вимагають подальшого опрацювання.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даної статті є обґрунтування доцільності впровадження в діяльність суб'єктів фармацевтичного ринку принципів і методів інтегрованої логістики як сучасної концепції управління потоковими процесами в фармації,

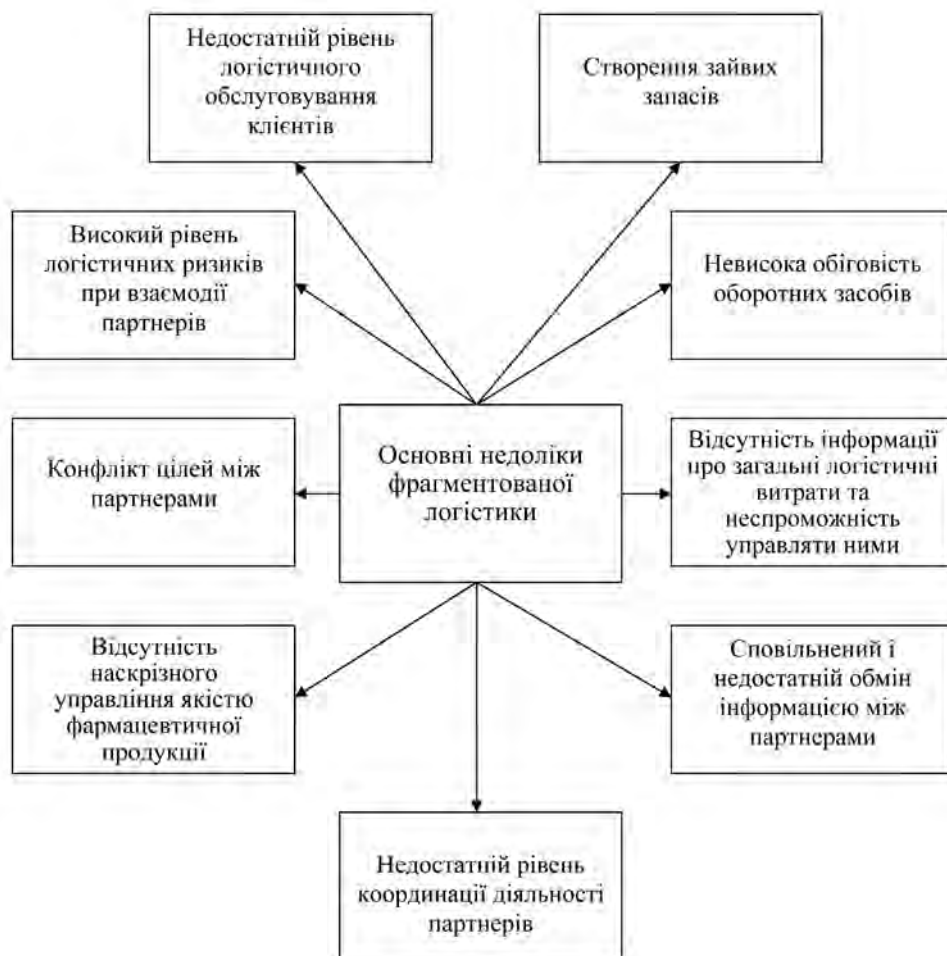

Рис. 1. Основні недоліки фрагментованої логістики в умовах фармації

яка дозволяє нівелювати головні недоліки, притаманні фрагментованій логістиці (рис. 1).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інтегровану логістику слід розглядати як нову інноваційну парадигму, яка прийшла на зміну ресурсній парадигмі й фрагментованій логістиці, і підґрунтям якої є організаційна, інформаційна й інфраструктурна інтеграція в ланцюгах постачань [3].

Сутність логістичної інтеграції полягає в забезпеченні стратегічної взаємодії й узгодженості діяльності між всіма учасниками процесу створення, виробництва, збуту і обслуговування споживачів фармацевтичної продукції впродовж всього її життєвого циклу (рис. 2).

Концепція інтегрованої логістики в індустріальних країнах стала активно розвиватися з 80 років минулого століття і до цих пір залишається домінуючою управлінською концепцією у працях зарубіжних й вітчизняних фахівців (рис. 3) [15].

На думку О.І. Семененко, головним завданням інтегрованої логістики є створення «найбільш сучасних виробничо-комерційних систем і виробничих відносин, а також структури їх взаємозв'язку» [12]. Досконалі виробничі відносини можуть бути побудовані лише шляхом спрямування всіх підсистем на реалізацію загальної стратегічної цілі.

Інтеграція світової економіки, поява єдиної європейської валюти, фінансова міць і високий рівень конкурентоспроможності транснаціональних корпорацій, підтверджують економічне

значення і необхідність інтеграції на макрорівні, яку забезпечує саме логістика.

Не менш важливою є необхідність інтеграції суб'єктів фармацевтичного ринку на мезорівні (шляхом створення регіональних фармацевтичних кластерів) і на мікрорівні.

У фармацевті метою створення ІЛС є наскрізна оптимізація логістичних бізнес-процесів і ресурсів протягом життєвого циклу фармацевтичної продукції для збільшення доданої вартості (споживчої цінності) і більш повного задоволення потреб споживачів за умов економії витрат.

Думка про необхідність внутрішньофірмової логістичної інтеграції висловлювалася в роботах Р. Баллоу, Д. Бауерокса, Д. Клоса, Дж. Р. Стока, Д. Уотерса. А.М. Гаджинського, В.В. Дибської, В.С. Лукінського, Ю.М. Нерушатаін. [1; 6; 7; 13; 14].

Дослідження показали, що основними сферами інтеграції в межах побудови ІЛС в фармацевті є: узгодження раніше розподілених функцій внутрі підприємства; узгодження методів планування логістичної діяльності; створення єдиної логістичної інформаційної бази; інтеграція програмного забезпечення; з'єднання і узгодження бізнес-процесів з партнерами; інтеграція систем обліку й документації; інтеграція систем аудиту логістичної діяльності; інтеграція систем управління ризиками [10].

Як свідчить проведений аналіз, найпоширенішими стратегіями інтегрованого логістичного управління є: CPRF (Collaborative Planning, Replenishment and Forecasting); VMI (Vendor-Managed Inventory); SCMo (Supply Chain Monitoring); DCC (Demand and Capacity Collaboration); CSRP (Customer Synchronized

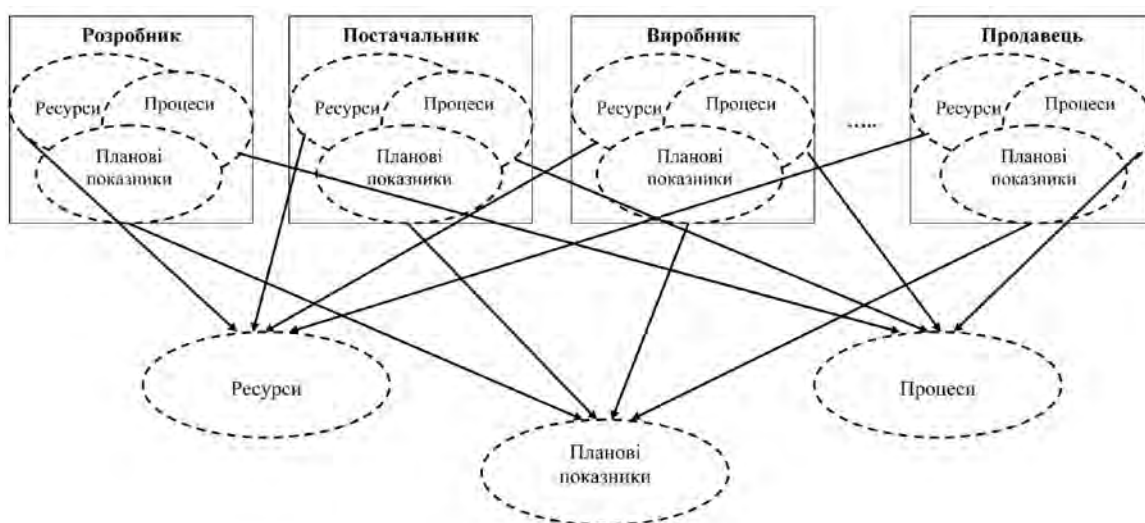

Рис. 2. Схема логістичної інтеграції в умовах стратегічної взаємодії суб'єктів фармацевтичного ринку

Рис. 3. Еволюція логістики

Resource Planning); EVCM (Extended Value Chain Management); ECR (Efficient Consumer Response) та ін. [9].

Стратегії кооперації CPRF являють собою інформаційну інтеграцію підприємств із метою синхронізації й актуалізації даних про потреби й запаси в логістичній системі. Але вже перші проекти показали, що однієї інформаційної інтеграції недостатньо — старі бізнес-процеси й моделі планування не були пристосовані для реалізації інтегрованого інформаційного простору. У зв'язку із цим фокус перемістився з рівня інформаційних технологій у функціональну-організаційну площину.

У концепції VMI (Vendor-Managed Inventory) — запаси, які управляються клієнтом, відповідальність за поповнення запасів наступної ланки логістичної системи переноситься на попередню ланку логістичної системи. У класичній системі (PuI-принцип) постачальники одержують замовлення від клієнтів. У системі VMI клієнти й постачальники синхронізують інформаційні потоки про потреби й запаси. На підставі поточної інформації про потреби й запаси клієнта постачальник самостійно визначає терміни, кількість поставок, тобто використовує так званий принцип виштовхування (Push-принцип). Для досягнення ефекту від використання концепції VMI необхідно як впровадження відповідних інформаційних технологій, так і реінжиніринг логістичних бізнес-процесів і методів планування логістичної діяльності.

Окремо мають розглядатися питання надійності партнерів.

Концепція ECR (Efficient Consumer Response) — економічні взаємовідносини з клієнтами) орієнтована насамперед на оптимізацію каналів дистрибуції й скорочення витрат, не пов'язаних із процесом створення вартості. Концепція ECR також має на увазі впровадження відповідних інформаційних технологій, реінжиніринг логістичних бізнес-процесів і методів планування логістичної діяльності. Як свідчить досвід, впровадження концепції ECR дозволяє знизити запаси у дистрибуційних центрах (до 40%), поліпшити використання транспортних потужностей (до 20%), скоротити строки виконання замовлень клієнтів і процесних витрат (до 50%) [13].

Основна ідея стратегії CPFR (Collaborative Planning, Forecasting and Replenishment) — спільне планування, прогнозування та придбання) полягає в поліпшенні здатності задовольняти зростаючі потреби покупців, у розвитку яких має бути зацікавлена кожна ланка логістичного ланцюга. При цьому CPFR не заміщує такі стратегії, як ECR, VMI або Quick Response, а лише використовує досвід і знання, отримані завдяки цим концепціям, і розширює можливості кооперації в майбутньому.

Суть процесної моделі CPFR — об'єднання всіх партнерів з метою тісного співробітництва, заснованого на наданні обома сторонами ресурсів і інформації. Ключові переваги CPFR полягають: у єдиному для всіх партнерів прогнозуванні по-

питу споживачів; у координації співробітництва виробника та продавця від прогнозу продаж до вирішення проблем, які виникають в оперативних бізнес-процесах; у динамічному підході до вирішення проблемних ситуацій; у гарантованих поставках товарів від продавців і виробників, що базуються на загальному прогнозуванні.

Таким чином, можна сказати, що впровадження ІЛС у фармації сприятиме підвищенню прозорості діяльності всіх суб'єктів фармацевтичного ринку та їх інвестиційної привабливості, сприятиме комплексному управлінню якістю, екологічними аспектами діяльності, ризиками і безпекою фармацевтичного виробництва відповідно до вимог міжнародних стандартів, а також дозволить оптимізувати обсяги всіх видів ресурсів (людських, часових, матеріальних та ін.), які використовуються в умовах розробки, виробництва, реалізації ЛЗ вітчизняного виробництва, та підвищити конкурентоспроможність вітчизняних фармацевтичних виробників.

Сфера впровадження ІЛС у фармацевтичну галузь потребує численних подальших наукових досліджень за наступними напрямками: обґрунтування основних методологічних принципів побудови й управління ІЛС; розробка стандартних операційних процедур для формування інтегрованих фармацевтичних логістичних ланцюгів на мікрорівні; розробка системи документації для регламентації вимог і порядку функціонування інтегрованих фармацевтичних логістичних ланцюгів мікрорівня; розробка інтегрованої виробничо-транспортно-складської моделі фармацевтичного кластеру; проведення ідентифікації та декомпозиції процесів, пов'язаних із виробництвом і реалізацією ЛЗ, і побудова процесної мережі фармацевтичного кластеру; побудова логістичної інформаційної системи фармацевтичного кластеру; розробка інструментарію для оцінки ефективності та надійності функціонування ІЛС на мікро — та мезорівнях.

ВИСНОВКИ:

Підсумовуючи викладене, можна сказати, що впровадження ІЛС у фармацевтичну галузь передбачає головну мету — створення умов для рішення найважливішої соціальної проблеми підвищення якості лікарського забезпечення населення України на основі оптимізації витрат всіх учасників фармацевтичних логістичних ланцюгів і підвищення ефективності, своєчасності і надійності їх діяльності для забезпечення населення якісними ЛЗ. Це, на нашу думку, створює реальні можливості виведення української фармацевтичної галузі на нові економічні рубежі.

Безумовно, що проблема, піднята в даному дослідженні, не розкриває всього комплексу питань, які стосуються створення у вітчизняній фармації ІЛС. Найбільш актуальною проблемою дослідження залишається комплекс питань, пов'язаних із обґрунтуванням методології і методики формування таких систем управління у фармацевтичній галузі, інструментарію оцінки ефективності їх функціонування та вибору оптимальної стратегії розвитку тощо.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ:

1. Бауэрокс Д.Дж., Клосс Д.Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок: учебное пособие / [2-е изд., пер. с англ. Н.Н. Барышниковой, Б. С. Пинскера]. — М.: ЗАО «Олимп Бизнес», 2008. — 640 с.
2. Громовик Б.П. Методологичні аспекти управління інтегрованими потоковими процесами у фармацевтичній галузі / Б.П. Громовик // Фармацевтичний журнал — 2003. — № 3. — С. 3–11.
3. Бочкарев А.И. Теория и методология процессного подхода к моделированию и интегрированному планированию цепи поставок // автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук: спец. 08.00.05. «Экономика и управление народным хозяйством: логистика» — Санкт-Петербург, 2009 — 2–3 с.
4. Интегрированная логистика накопительно-распределительных комплексов (склады, транспортные узлы, терминалы): Учебник для транспортных вузов. / Под общ. ред. Л.Б. Миротина. — М.: Издательство «Экзамен», 2003. — 448 с.
5. Миротин Л.Б. Логистика для предпринимателя: основные понятия, положения и процедуры: учеб. пособ. / Л.Б. Миротин, Ы.Э. Ташбаев — М.: ИНФРА-М, 2003. — 252 с.
6. Модели и методы теории логистики: учеб. пособие. — 2-е изд. / Под ред. В.С. Лукинско-го. — СПб.: Питер, 2007 — 448 с.
7. Молина А.В. Формирование и развитие интегрированной системы логистики на промышленных предприятиях // автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук: спец. 08.00.05. «Экономика и управление народным хозяйством: логистика» — Сам-ранск, 2003 — 1–2 с.
8. Москвитина Т.Д. Торговельна логістика: Нач. Посіб. — К.: Кмів. Нац. торг. — екон. ун-т. 2007. — 161 с.

9. Плахута О.В. Стратегії інтегрованого управління логістичними ланцюгами. Маркетинг: Теорія і практика. Зб. наук. праць. Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. 14, 2008. — С. 141–145.
10. Посилкіна О.В., Сагайдак-Нікітюк Р.В., Загорій Г.В., Горбунова О.Ю., Юрченко А.П. Логістичний менеджмент фармацевтичного виробництва: Монографія. — Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2011. — 772с.
11. Савчук К.І. Інтегрована логістика в управління підприємством / К.І. Савчук. — [електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту: [http:// www.intkonf.org/savchuk-ki-integrovana-logistika-v-upravlinnya-pid-priemstvom](http://www.intkonf.org/savchuk-ki-integrovana-logistika-v-upravlinnya-pid-priemstvom).
12. Семененко А.И. Предпринимательская логистика — СПб: Политехника, 1997. — 349 с.
13. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок: учебное пособие / пер. с англ. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003 г. — 503 с.
14. Сток Дж.Р. Стратегическое управление логистикой / Сток Дж.Р., Ламберт Д.М.; пер. с 4-го англ.изд. — М.: ИНФРА-М, 2005 XXXII, 797 с.
15. Федорова М.О. Методы управления интегрированной системы распределительной логистики. // автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата эконом. наук: спец. 08.00.05. «Экономика и управление народным хозяйством: логистика» — Санкт –Петербург, 2003 — 5-6 с.

УДК 615.1:658.7

О.В. Посылкина, А.Г. Хромых

АКТУАЛЬНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ЛОГИСТИКИ В ФАРМАЦИИ

В статье рассматривается проблема внедрения интегрированных логистических систем в условиях отечественной фармации. Обосновывается актуальность построения интегрированных логистических систем для решения проблемы повышения доступности лекарственных средств для населения Украины.

В статье также рассматриваются вопросы, связанные с определением сфер логистической интеграции в условиях стратегического взаимодействия субъектов фармацевтического рынка. Представлена классификация основных сфер и уровней интеграции в рамках интегрированной логистической системы. Для получения конкурентных преимуществ субъектами фармацевтического рынка обоснована необходимость разработки стратегии интегрированного управления логистическими фармацевтическими цепями поставок.

Ключевые слова: логистика; система управления; интегрированная логистическая система; фармацевтическая отрасль; фармацевтическое предприятие; логистическая фармацевтическая цепь

UDC 615.1:658.7

O.V. Posylkina, A.G. Kromiche

IMPORTANCE OF INTEGRATED LOGISTICS IMPLEMENTATION IN PHARMACY

The paper considers the problem of integrated logistics systems introduction in the domestic pharmacy. The importance of integrated logistic systems' building to increase the availability of medicines for the population of Ukraine is grounded.

The article also considers issues related to the definition of logistic integration areas in the strategic interaction between subjects of the pharmaceutical market. The classification of the main areas and levels of integration within the integrated logistics system framework is given. The necessity of a strategy of integrated logistic pharmaceutical supply chain management development to gain a competitive edge by pharmaceutical market subjects is justified.

Key words: logistics; management; integrated logistic system; the pharmaceutical industry; pharmaceutical company; pharmaceutical logistic chain

Адреса для листування:

61140, м. Харків, вул. А.Невського, 18.
каф. управління та економіки підприємства
НФаУ
Тел.: (057) 771-81-47.
E-mail: kaf.ep.nfay@rambler.ru

Надійшла до редакції: